

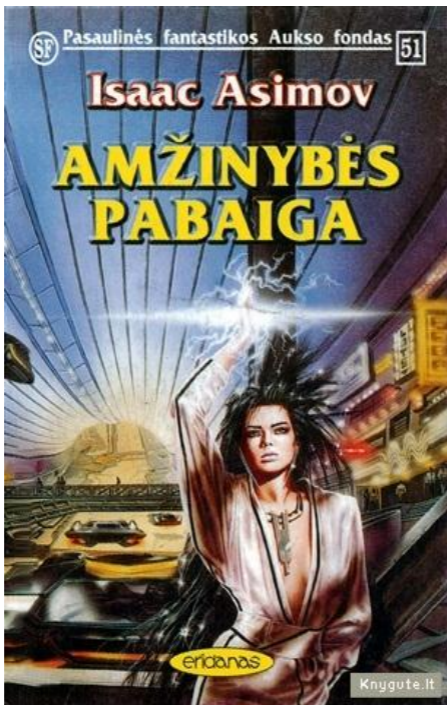
SF

Pasaulinės fantastikos Aukso fondas

51

Isaac Asimov

AMŽINYBĖS PABAIGA

Isaac Asimov

AMŽINYBĖS PABAIGA

Mokslinis fantastinis romanas

Temporalinio lauko atradimas sąlygojo
galimybę sukurti Amžinybę,
superorganizaciją, kontroliuojančią
visą pasaulio Istoriją, visą Realybę.
Technikas Harlanas bei jo mylimoji
Nois tėra menki sraigteliai
gigantiškame Amžinybės mechanizme.
Tačiau kaip tik jiems lemta atlikti
Būtiną Minimalų Poveikį, kuris sukels
stulbinančią, katastrofišką Maksimalią
Laukiamą Reakciją.

Iš anglų kalbos vertė IRMA ŽEMAITYTĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
51 tomas. Serija įkurta 1990 m.

Isaac Asimov - THE END OF ETERNITY
London, Panther, 1976

Copyright © by Isaac Asimov, 1955

Cover art copyright © by Luis Royo, 1988

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 1996

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2011

1 . Technikas

Technikas Endrius Harlanas įėjo į kapsulę re-tų vertikalių strypų šulinyje. Glaudžiai apgulę apvalias kapsulės sienelės, strypai kilo tiesiai aukštyn ir dingo neperžvelgiamoje migloje virš Harlano galvos. Vyriškis pasuko valdymo ran-kenas ir lengvai spustelėjo paleidimo svirtą.

Kapsulė nė nekrustelėjo.

Harlanas nenustebo. Kapsulė ir neturėjo ju-dėti nei aukštyn, nei žemyn, nei dešinėn, nei kairėn, nei pirmyn, nei atgal. Tik strypų tarpai tarytum ištirpo, užsitraukę pilka, tvirta, bet visgi nematerialia migla. Harlanas pajuto lengvą virpulį skrandyje bei silpną galvos svaigulį ir iš tų požymių suprato, jog kapsulė su visu savo turiniu veržliai skrieja per Amži-nybę į ateitį.

Jis įžengė į kapsulę 575-ajame Šimtmetyje. Prieš dvejus metus šis Amžinybės sektorius tapo jo namais. Jam niekad anksčiau neteko lankytis tokioje tolimoje ateityje. Bet dabar jis keliauja į 2456-ąjį Šimtmetį.

Prieš mėnesį vien nuo minties apie tai Harla-nui būtų pasidarę negera. Jo gimtasis 95-asis Šimtmetis liko toli praeity. Tai buvo patriar-

chalinių tradicijų amžius, kuriame galiojo draudimas atominei energijai, o geriausia statybine medžiaga laikytas medis. Amžius garsėjo savo gėrimais, kuriuos mainais į klevo sėklas veždavo į beveik visus kitus Šimtmečius. Nors Endrius Harlanas nesilankė "namuose" nuo to laiko, kai sulaukęs penkiolikos tapo Mokiniu ir praėjo specialų paruošimą, jo niekuomet neapleido gimtųjų Laikų ilgesys. 95-ąjį ir 2456-ąjį Šimtmečius skyrė beveik du šimtai keturiasdešimt tūkstančių metų, o tai pakankamai ryškus laiko tarpas net užgrūdintam Amžinajam. Įprastomis sąlygomis taip viskas ir būtų.

Bet dabar Harlanui nerūpėjo abstraktūs samprotavimai. Jo kišenės svėrė perfojuostų ritiniai, planai sunkia našta gulė ant širdies, mintis kaustė baimė ir nepasitikėjimas.

Jis automatiškai sustabdė kapsulę reikiama-me Šimtmetyje.

Keista, kad Technikas sugeba jaudintis. Harlanas prisiminė sausą Mokytojo Jarou balsą:

- Pirmasis Techniko priesakas - nieko neimti giliai į širdį. Jo atliekamas Realybės Pakeitimas gali turėti įtakos penkiasdešimties milijardų žmonių likimui. Milijonas ar daugiau gali pasikeisti taip, kad į juos teks žiūrėti kaip į visiškai

naujas asmenybes.

Stengdamasis nusikratyti prisiminimais, Harlanas staigiai krestelėjo galvą. Ir kas tuomet galėjo pagalvoti, jog būtent jis, Harlanas, taps Techniku, ir dar vienu iš pačių talentingiausių! Ir vis tik jis jaudinosi. Bet ne dėl penkiasdešimties milijardų žmonių likimo. Kas jam penkiasdešimt milijardų Laiko gyventojų? Jam visuose Šimtmečiuose egzistavo tik vienas žmogus. Vienas vienintelis.

Harlanas pastebėjo, jog kapsulė sustojo, bet dar šiek tiek padelsė, stengdamasis susikaupti ir atgauti šaltakraujiškumą. Žinoma, kapsulė, kurią apleido Technikas, buvo nebe ta, į kurią jis visai neseniai įėjo: jos jau nebesudarė tie patys atomai. Harlanas šią aplinkybę priėmė kaip savaime suprantamą. Tik Mokiniai laužo galvas, mėgindami įspėti kelionių Laike paslaptis. Amžinieji užsiėmę svarbesnėmis problemomis.

Harlanas vėl neilgam stabtelėjo prie begalinės Temporalinio lauko užuolaidos. Šis laukas nebuvo nei Laikas, nei Erdvė, bet dabar jis Techniką skyrė ir nuo Amžinybės, ir nuo įpras-to Laiko.

Kitoje užuolaidos pusėje driekėsi jam visiškai nepažįstamas Amžinybės sektorius. Žinoma,

prieš išvykdamas jis dirstelėjo į Laikų Žinyną ir šį bei tą apie ją sužinojo. Bet Žinynas - tai viena, o asmeninis įspūdis - visai kita. Harlanas pasiruošė bet kokiems netikėtumams.

Jis nustatė valdymą išėjimui į Amžinybę (tai buvo visiškai paprasta, kur kas paprasčiau, nei įeiti į Laiką) ir žengė pirmyn. Atsidūręs kitoje Temporalinio lauko pusėje, jis prisimerkė nuo ryškaus, akinančio spindesio ir instinktyviai prisidengė akis ranka.

Priešais ją stovėjo tikrai vienas žmogus. Iš pradžių Harlanas vos teatskyrė jo veido bruožus.

- Aš - Sociologas Kantoras Vojus, - tarė žmogus. - Manau, kad jūs ir esat Technikas Harlanas?

Harlanas linktelėjo.

- Tetrenkia mane Laikas! - šūktelėjo jis. - Nejaugi jūs niekada neišjungiat tos iliuminacijos?

- Jūs kalbat apie molekulinę juostas? - atlaidžiai pasiteiravo Vojus.

- Būtent! - piktai burbtelėjo Harlanas. Žinyne jos buvo paminėtos, bet Technikas nė neįtarė, jog šviesos atspindžių švytėjimas gali būti toks nepakenčiamas.

Harlanas suvokė savo pasipiktinimo priežas-

tį. Neskaitant kelių energetinių Šimtmečių, civilizacijos visais Laikais naudojo materiją. 2456-ajame Šimtmetyje iš materijos buvo gaminama viskas, pradedant sienomis ir baigiant vinimis. Todėl Harlanas iš pradžių tikėjosi bent principinio panašumo į jam pažįstamą pasaulį. Čia galėjai nesibaiminti sutiksiąs nei visiškai nesuprantamų (žmogui, gimusiam materijos amžiuje) energetinių sūkurių, pakeitusių materiją 300-ajame, nei 600-ojo Šimtmečio jėgos laukų.

Žinoma, materija materijai nelygu, nors energetinio Šimtmečio žmogus galėtų ir nesutikti su šiuo teiginiu. Jam bet kokia medžiaga atrodė grubi, gremėzdiška ir barbariška. Bet Harlanas gimė materijos amžiuje ir suvokė ją kaip medį, metalą (lengvą ar sunkų), betoną, plastmasę, odą ir t.t.

Bet pakliūti tik į vienų veidrodžių pasaulį!

Būtent toks buvo pirmasis jo įspūdis apie 2456-ąjį. Kiekvienas paviršius žėrėjo, atspindėdamas šviesą. Molekulinių juostelių efektas sukūrė ištiso veidrodinio paviršiaus įspūdį. Kur bepažvelgsi, visur matėsi Sociologo Vojaus, jo paties ir juos supančios aplinkos atspindžiai. Nuo ryškaus spindesio ir spalvų raizgalynės darėsi bloga.

- Apgailestauju, - tarė Vojus, - bet toks jau šimtmečio paprotys. O mes savo sektoriuje kaip galėdami stengiamės perimti visa, kas praktiška. Truputį pakentėkit, ir jūs priprasisit.

Vojus skubiai nužingsniavo prie sienos, mindamas ant kulnų savo atspindžiui, pėdinančiam galva žemyn ir tiksliai kartojančiam visus Sociologo judesius, po to stumtelėjo indikatoriaus siūlelį spiraline skale žemyn - iki nulinės atžymos.

Atvaizdai dingo, ryški šviesa priblėso. Harlanas pasijuto kur kas geriau.

- O dabar gal eime su manim? - pakvietė Sociologas.

Harlanas nusekė paskui jį tuščiais koridoriais, kuriuose vos prieš kelias akimirkas viešpatavo vaivorykštinių liepsnų ir nesuskaičiuojamų atspindžių chaosas. Jie pandusu pakilo aukštyn ir per prieškambarį įėjo į Vojaus kabinetą.

Pakeliui jie nesutiko nė gyvos dvasios. Aki vaizdu, jog žinia apie Techniko atvykimą spėjo pasklisti visame sektoriuje. Harlanas jau taip įprato prie tos ypatingos padėties, kurią Amžinybėje užėmė jo profesijos žmonės, jog tuščius koridorius suvokė kaip savaime suprantamą

dalyką. Jis nustebtų, jei išvystų sušmėžuojant besislepiančią žmogaus figūrą. Netgi Vojus stengėsi laikytis atokiau ir skubiai atšlydavo, jei Harlanas atsitiktinai paliesdavo delnu jo rankovę.

Technikui dėl to netikėtai pasidarė skaudu, ir tas jausmas nemaloniai jį nustebino. Jis manė, kad jo sielos - lyg sraigės kriauklėje - jau seniai nebežeidžia tokie dūriai. Bet jei jo kiauto sienos suplonėjo, tam tegalėjo būti vienintelė priežastis: *Nois*.

Iš šalies galėjo pasirodyti, jog Sociologas draugiškai palinko prie Techniko, bet Harlanas automatiškai pastebėjo, kad juos skiria pakankamai platus stalas.

- Man labai malonu, - pradėjo Vojus, - jog toks įžymus Technikas, kaip jūs, susidomėjo mūsų mažute problema.

- Taip, ji gana įdomi teoriškai.

Harlanas atsakė sausai ir abejingai, kaip ir derėjo Technikui. (Bet ar išties jo balsas buvo abejingas? Ar nekyšo it asilo ausys tikrieji jo norai? Ar nekrinta į akis jo kaltė, išrašyta kaktoje šalto prakaito lašais?)

Iš vidinės kišenės Harlanas išsitraukė perforuotą ritinį su trumpu užkoduotu planuoto

Realybės Pakeitimo aprašymu. (Tai buvo tas pats egzempliorius, kurį prieš mėnesį Vojus atsiuntė Laiko Tarybos svarstymui. Artimos draugystės su Vyriausiu Skaičiuotoju Tviselu - didžiuoju Tviselu! - dėka Harlanui be didesnio vargo pavyko gauti projektą). Bet prieš ištiesdamas juostą ant stalo paviršiaus, kur ją prilaikys silpnas paramagnetinis laukas, Harlanas akimirką sudvejojo.

Stalą dengianti molekulinė juosta buvo "prislopinta", bet neišnykusi. Harlanas ištiesė ranką ir nenorom dirstelėjo į stalo dangą, iš kurios į jį niūriai žvelgė jo paties veidas. Jam buvo trisdešimt dveji, bet jis atrodė kur kas vyresnis ir puikiai tai žinojo. Galbūt jį sendino siauras veidas ir tamsūs antakiai virš juodų akių, suteikiantys jam griežtą, niūrią išvaizdą (Amžinųjų nuomone, ji būdinga visiems Technikams). O gal priežastis buvo ta, kad pats Harlanas nė minutei nepamiršdavo apie savo profesiją.

Harlanas išvyniojo ritinį ir ryžtingai prabilo apie reikalą.

- Aš ne Sociologas, sere.

- Bauginanti pradžia, - šyptelėjo Vojus, - tokia įžanga paprastai reiškia, kad netrukus pasigirs pats banaliausias duoto klausimo spren-

dimas.

- O ne, ne sprendimas - jau greičiau prašymas. Būkit toks malonus, dar kartą peržiūrėkit savo išvadas ir paieškokit, ar nėra jose nedidelės klaidelės.

Vojaus veidas tučtuoju paniuro:

- Tikiuosi, kad ne.

Viena Harlano ranka gulėjo ant kėdės atkaltės, kita - ant kelių. Jis negalėjo neramiais pirštais barbenti į stalą, jis negalėjo net prikąsti lūpos. Menkiausias jausmų pasireiškimas - ir viskas žuvę.

Ištisą mėnesį Harlanas studijavo visus Realybės Pakeitimų projektus, kokie tik patekdavo į administracinės Laiko Tarybos girnas. Asmeniniam Vyriausio Skaičiuotojo Tviselo Technikui tai nebuvo itin sunku, jei neskaitytum nedidelių profesinės etikos pažeidimų. Pastarosiomis dienomis, kai visą Tviselo dėmesį atėmė asmeninis paties Skaičiuotojo projektas, pasidarė visiškai nebepavojinga raustis jo popieruose. (Techniko šnervės truputį išsipūtė. Dabar jis apie tą projektą jau šį tą žinojo). Bet Harlanui beliko taip mažai laiko, jog jį išgelbėti galėjo tik neįtikėtina sėkmė. Todėl aptikęs Realybės Pakeitimo nuo 2456-ojo iki 2871-ojo

Šimtmečio projektą (serijos numeris B-5), Technikas iš pradžių pagalvojo, kad nuo įtampos jam maišosi protas ir trokštama jis priima kaip esamą. Pats savimi netikėdamas, jis ištiesą dieną tikrino lygtis bei priklausomybes ir kuo toliau, tuo labiau augo jo susijaudinimas. Harlanas su dėkingumu, atmieštu trupučiu kartėlio, prisiminė savo Mokytojus, supažindinusius jį su elementariąja psichomatematika.

Dabar Vojus susirūpinęs tikrino tą pačią perfojuostą.

- Gal aš ir klystu, - pagaliau ištarė jis, - bet man asmeniškai atrodo, jog viskas tvarkinga.

- Tuomet aš leisiu sau atkreipti jūsų dėmesį į meilės santykių psichomtricas, charakteringas jūsų Šimtmečio Realybei. Tai Sociologijos sritis - štai kodėl aš nusprendžiau pirmiausiai susitikti būtent su jumis.

Vojus paniuro. Jis vis dar buvo mandagus, bet jo balsas pastebimai atšalo.

- Mūsų sektoriaus Stebėtojai labai patyrę. Aš esu visiškai tikras, kad jų pranešimai yra teisingi. Gal jūs turit kitokių duomenų?

- Toli gražu ne, Sociologe Vojau. Aš remiuosi jūsų duomenimis ir drįstu suabejoti tiktai išva-domis. Dirstelkit čionai: ar įvedus tikslias

psichomatricų reikšmes kompleksinis tenzorius šiame taške nepasidarys kintamas?

Vojus lengviau atsikvėpė ir žvilgtelėjo į perfojuostą.

- Žinoma, Technike, žinoma, bet ar jūs nepastebėjot, kad lygtis šiame taške virsta tapatybe? Galiausiai susidaro nedidelė šakelė be šaltinių atsišakojimų, o vėliau keliai vėl susilieja. Tikiuosi, jūs man atleisit, jog vietoje tikslių matematinių apibrėžimų aš panaudojau šiuos augalinius palyginimus.

- Vertinu jūsų paslaugumą, - sausiai atsakė Harlanas, - iš manęs toks pat Skaičiuotojas, kaip ir Sociologas.

- Na, ką gi, puiku. Kintantis kompleksinis tenzorius, apie kurį kalbėjot jūs (arba tiesiog šakelė), ne vaidina jokio vaidmens. Keliai susilieja, ir sprendimas vėl lieka vienas vienintelis. Tai tokie niekai, jog mūsų rekomendacijose nė nevertėjo apie juos užsiminti.

- Jei jau jūs taip manot, sere, tai man belieka su jumis sutikti. O dabar pereikim prie BMP parinkimo.

Harlanas iš anksto žinojo, kad po šių žodžių Sociologas susirauks. BMP reiškė Būtiną Minimalų Poveikį, ir čia paskutinis žodis visuomet

priklausė Technikui. Kol Sociologas užsiiminėdavo matematine begalinių įmanomų Realybių analize, jis galėjo manyti esąs aukščiau žemesnės rūšies būtybių kritikos, bet kai tik ateidavo BMP parinkimo eilė, padėties šeimininku tapdavo Technikas.

Šios problemos sprendimui nepakako vien tik matematinių skaičiavimų. Netgi pačios didžiausios ir greičiausiai veikiančios Kibersmegenys, valdomos paties protingiausio ir labiausiai patyrusio Vyriausio Skaičiuotojo, tegalėjo nurodyti spėjamų BMP paieškų sritį. Teisingas pasirinkimas priklausė vien tik nuo Techniko intuicijos bei patirties. Geras Technikas klysdavo be galo retai. Aukščiausios klasės Technikas neklysdavo niekad.

Harlanas niekada neklydo.

- Jūsų sektoriaus rekomenduotas BMP, - lygiu, abejingu balsu tęsė Harlanas, kapodamas Vieningos tarplaikinės kalbos žodžius, - numato kosminio laivo avariją ir kankinančią dvylikos žmonių mirtį.

- Labai gaila, bet tai neišvengiama, - gūžtelėjęs pečiais tarė Vojus....